

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 231/2006 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 238/2015 z 22. októbra 2015 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 32/2018 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie každému v sume po 700 € (slovom sedemsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezů.

3. Okresný súd Bratislava II a Krajský súd v Bratislave s ú p o v i n n é spoločne a nerozdielne nahradiť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] trovy konania v sume 1 162,92 € (slovom tisícstošesťdesiatdva eur a deväťdesiatdva centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Beáty Kaprinayovej, Jašíkova 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezů.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

bolo predmetom rozhodovania ústavného súdu, ktorý nálezom sp. zn. II. ÚS 238/2015 z 22. októbra 2015 (ďalej len „nález ústavného súdu“) konštatoval porušenie práv sťažovateľov, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal sťažovateľom finančné zadosťučinenie každému v sume po 4 000 €, ako aj náhradu trov konania. Uvedený nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 18. decembra 2015. Podľa sťažovateľov okresný súd nerešpektuje závery vyslovené v náleze ústavného súdu a v konaní dochádza k opakovaným prietáhom.

4. Sťažovatelia v sťažnosti okrem prehľadu procesných úkonov okresného súdu po doručení nálezu ústavného súdu uviedli, že vo veci bol vyhlásený rozsudok č. k. 14 C 231/2006-438 z 27. februára 2017 (ďalej len „rozsudok vo veci samej“). Proti rozsudku vo veci samej podal žalovaný 3. mája 2017 odvolanie. Podľa názoru sťažovateľov *„Krajskému súdu bol spis zaslaný 15.2.2018 - t.j. po roku od vynesenia rozsudku OS 14C/231/2006-438 zo dňa 27.2.2017. Dňa 7.8.2018 bol spis po urgencii poskytnutý žalobcom na nahliadnutie. Zo spisu vyplynulo, že KS vo veci nekonal...“*. Sťažovatelia ďalej uvádzajú: *„Od začiatku sporu uplynulo už 13 rokov, pričom od udalosti, ktorá spôsobila zásah do osobnej integrity žalobcov už 15 rokov a od vydania nálezu Ústavného súdu však prešli už takmer 4 roky žalobcovia majú za to, že v konaní ide o extrémne prietahy.“*

5. Následne sťažovatelia konštatujú, že *„V posudzovanom prípade nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa viaže priamo na osobu odporcu a neprechádza na právnych nástupcov odporcu v prípade jeho smrti. Ak by došlo k takejto situácii, nárok pozostalých po [REDAKOVANÉ], ktorého sa domáhajú od 13.11.2006 by zanikol, k čomu by výrazne prispela nečinnosť súdov v konaní.“*

6. Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov v 1. až 6. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavou Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/231/2006 a veci sp. zn. 2 Co/32/2018 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje vo veci sp. zn. 2 Co/32/2018 konať bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi v 1. rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 16.000,- €, sťažovateľovi v 2. rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 16.000,- €, sťažovateľovi v 3. rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 16.000,- €, sťažovateľovi v 4. rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 16.000,- €, sťažovateľovi v 5. rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 16.000,- €, sťažovateľovi v 6. rade sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 16.000,- €, ktoré sú spoločne a nerozdielne Okresný súd Bratislava II a Krajský súd v Bratislave vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...

4. Okresný súd Bratislava II a Krajský súd v Bratislave sú spoločne a nerozdielne povinní nahradiť sťažovateľom v 1. až 6. rade trovy konania a právneho zastúpenia vo výške 1.099,56 € k rukám právneho zástupcu sťažovateľov... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu a replika sťažovateľov

7. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. Spr 37/2020 z 25. mája 2020 doručeným ústavnému súdu 26. mája 2020 vyjadrila k ústavnej sťažnosti predsedníčka okresného súdu, ktorá v podstate potvrdila dlhšie časové obdobia nečinnosti medzi niektorými vykonanými úkonmi a uviedla chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu v napadnutom konaní. Poukazuje, že:

„Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu uvádzam, že v čase od právoplatnosti označeného nálezu Ústavného súdu SR zákonný sudca vykonával procesné úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci, dňa 27.02.2017 bol vo veci vyhlásený rozsudok. Následne po podaní odvolania boli vykonávané procesné úkony za účelom predloženia spisu odvolaciemu súdu, predkladacia správa bola vyhotovená dňa 15.02.2018.

Mám za to, že vo veci sa priebežne konalo, i keď v niektorých obdobiach sú úkony vykonávané vo väčších časových odstupoch.“

7.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

7.2. Ústavný súd v záujme objektívneho posúdenia veci požiadal okresný súd o predloženie súdneho spisu, ktorý mu okresný súd doručil na nahliadnutie 19. júna 2020. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, z vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu a z ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu až do právoplatného skončenia veci takýto stav napadnutého konania:

Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že v náleze ústavného súdu bolo ako posledný úkon v chronologickom prehľade zaznamenané predloženie spisu dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní zo 16. februára 2015. Následne okresný súd 6. marca 2015 dodatočne zaslal Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) vyjadrenie sťažovateľov k dovolaniu. Dovolací súd uznesením č. k. 5 Cdo 121/2015-350 z 22. júna 2016 dovolanie odmietol a sťažovateľom nepriznal náhradu trov dovolacieho konania [žalovaný podal dovolanie smerujúce proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu žalovaného na pristúpenie [REDACTED] (ďalej len „poisťovňa“) ako ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného a proti potvrdzujúcemu uzneseniu krajského súdu, pozn.]. Sťažovatelia doručili 28. júla 2016 okresnému súdu urgenciu a žiadosť o nariadenie termínu pojednávania. Okresný súd 4. augusta 2016 zaslal poisťovni výzvu, či sa bude naďalej zúčastňovať konania v postavení intervenienta na strane žalovaného. Poisťovňa podaním z 15. augusta 2016 oznámila okresnému súdu, že má záujem zúčastňovať sa konania v postavení intervenienta, pričom však v tomto, ale aj v iných podaniach poukázala, že podľa jej názoru predmetom poisťného krytia nie je náhrada nemajetkovej ujmy (k tomu porov. III. ÚS 83/2019, I. ÚS 310/2019). Následne došlo v konaní niekoľkokrát k zmene zákonného sudcu a k nariadeniu pojednávania na 10. február 2017 (odročené pre účely rokovania o zmieri, pozn.) a na 27. február 2017, na ktorom bol vyhlásený rozsudok vo veci samej. Proti rozsudku vo veci samej podal žalovaný 4. mája 2017 odvolanie. Od podania odvolania boli okresnému súdu doručené celkovo 4 podania strán sporu a intervenienta (vyjadrenie sťažovateľov zo 6. júna 2017, vyjadrenie žalovaného z 15. decembra 2017, vyjadrenie

intervenienta z 31. januára 2018 a vyjadrenie sťažovateľov z 13. februára 2018), ktoré okresný súd vzájomne doručoval a vyzýval na vyjadrenie až do predloženia veci krajskému súdu 15. februára 2018.

Po predložení veci krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní, krajský súd bez nariadenia pojednávania verejne vyhlásil rozsudok až 22. mája 2019 (právoplatný 26. júna 2019). Verejnému vyhláseniu rozsudku predchádzala žiadosť o zapožičanie trestného spisu z 1. apríla 2019.

8. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprV 221/2020 z 11. júna 2020 doručeným ústavnému súdu 12. júna 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda krajského súdu, ktorý poukázal na vysoký počet nevybavených spisov v senáte 2 Co a na to, že uvedený senát vybavuje aj poručenskú agendu, ktorá vyžaduje potrebu zrýchleného konania. Uviedol, že z vyjadrenia k predmetnej ústavnej sťažnosti JUDr. Michaely Královej, predsedníčky senátu 2 Co, vyplýva, že vec bola predložená krajskému súdu 16. februára 2018. Predsedníčka senátu tiež uviedla, že spis bol 1. marca 2019 prevzatý sudkyňou JUDr. Nadeždou Wallnerovou, ktorá bola dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na krajskom súde. Predseda krajského súdu poukazuje na vyjadrenie predsedníčky senátu, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje:

„Menovaná sudkyňa dňom 01.03.2019 prevzala celkom 175 nerozhodnutých spisov, z toho 13 spisov, ktoré napadli na odvolací súd v roku 2015, 1 spis z roku 2016 a 55 vecí z roku 2017. Senát 2Co má podľa vyjadrenia JUDr. Královej v oddelení celkom 330 nevybavených spisov s tým, že senát 2Co rozhoduje aj agendu poručenskú. Z dôvodu vyššie uvedených počtov nevybavených spisov a z dôvodu vybavovania aj agendy poručenskej, ktorá je agendou vyžadujúcou zrýchlené konanie, nebolo v objektívnych možnostiach referujúcej sudkyne vybaviť predmetnú vec ihneď, ako ju prevzala. Referujúca sudkyňa vec vzhľadom na dátum predloženia tunajšiemu súdu a predmet sporu naštudovala i mimo poradia a dňa 22.05.2019 bol vo veci vydaný rozsudok.“

8.1 Predseda krajského súdu uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov krajského súdu v napadnutom konaní a vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci v zmysle § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

9. Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr 37/2020 z 25. mája 2020 a predsedu krajského súdu sp. zn. 1 SprV 221/2020 z 11. júna 2020 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska k veci.

9.1 Právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 5. júna 2020 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a uviedla:

„... mám za to, že aj zo samotných vyjadrení vyplývajú priedaň v konaní a v čase podania sťažnosti nebolo vo veci samej rozhodnuté. Súčasne si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že aj keď vo veci samej ku dnešnému dňu je právoplatne rozhodnuté, o výške priznaných trov konania ešte rozhodnuté nebolo.“

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Sťažovatelia sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k porušeniu sťažovateľmi označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu a postupom krajského súdu v napadnutých konaniach.

17. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

18. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

19. Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky je garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich vecí v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) a zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

20. Judikatúra EŠLP a nadväzne i judikatúra ústavného súdu sa tiež ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

22. Táto povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej už od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Tento základný princíp konania je premietnutý aj do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

23. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konania, ktorých predmetom je zaplatenie majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva (uvedené už ústavný súd hodnotil a konštatoval aj v náleze ústavného súdu, pozn.). Čo sa týka skutkovej stránky, ústavný súd konštatuje, že v konkrétnej veci z predloženého vyjadrenia predsedníčky okresného súdu, predsedu krajského súdu a spisu okresného súdu nevyplýva ani skutková zložitost' napadnutého konania. Uvedené preto nezbavuje okresný súd a krajský súd zodpovednosti za prieťahy v konaní, ak nečinnosťou, nesprávnou organizáciou svojej práce alebo inými nedostatkami vo svojej činnosti prispeje k tomu, že konanie o právach sťažovateľov trvá dlho. Na doterajšiu dĺžku napadnutého konania nemala vplyv skutková či právna náročnosť prerokovávanej veci.

24. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v napadnutých konaniach, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prieťahom. Napokon ani samotný okresný súd ani krajský súd nenamietali žiadne skutočnosti, ktoré by mali byť zohľadnené na ťarchu sťažovateľov pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutých konaniach k zbytočným prieťahom.

25. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu a postup krajského súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v doterajšom priebehu napadnutých konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

25.1 Ústavný súd sa podrobne oboznámil s doterajším priebehom napadnutého konania a z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a predloženého súdneho spisu zistil, že napadnuté konanie

v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu (bod 7.2 tohto rozhodnutia) je poznačené obdobiami neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu (od 4. augusta 2016 do 10. februára 2017, od 16. mája 2017 do 16. novembra 2017). Takýto postup, resp. nečinnosť okresného súdu nesmeruje k odstráneniu stavu právnej neistoty strán sporu, a preto nie je zlučiteľný so základným právom sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

25.2 Ústavný súd konštatuje, že obdobie od 16. februára 2018, keď bola vec predložená krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní, až do 22. mája 2019, keď bol bez nariadenia pojednávania vyhlásený rozsudok, je poznačené nečinnosťou a neefektívnou činnosťou krajského súdu. V tomto období krajský súd urobil jediný úkon, a to keď 1. apríla 2019 žiadal o zapožičanie trestného spisu z Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 3 T 129/2005. Pozornosti ústavného súdu však neušlo, že uvedené trestné konanie bolo ukončené trestným rozkazom sp. zn. 3 T 129/2055 z 25. novembra 2005, ktorý nadobudol právoplatnosť 27. decembra 2005, pričom aj okresný súd si uvedený trestný spis vyžiadal 16. augusta 2016 a z jeho relevantnej časti vyhotovil kópie (založené na čl. 365 – 391, pozn.).

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení (bod 8 tohto rozhodnutia) poukazuje zároveň na vysoký počet nevybavených spisov, k čomu ústavný súd uvádza, že už v podobných súvislostiach opakovane vo svojej stabilizovanej judikatúre vyslovil (napr. II. ÚS 518/2012, III. ÚS 201/2014), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa má zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektivných okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či zákonného sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripísať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (napr. I. ÚS 119/03).

25.3 Ústavný súd konštatuje, že pri posudzovaní postupu okresného súdu a krajského súdu nemohol prehliadnúť skutočnosť, že okresný súd napriek tomu, že mu bolo v danej

veci prikázané už predchádzajúcim nálezom ústavného súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, nič nezmenil na svojom postupe a neodôvodnenej nečinnosti, preto sa ústavný súd v plnej miere stotožňuje s tvrdením sťažovateľov, že „... v konaní dochádza k opakovaným prietahom konania bez rešpektovania záverov Ústavného súdu č. k. II. ÚS 238/2015-47 zo dňa 22.10.2015. Zdlhavosť súdneho konania trvajúceho 13 rokov nie je zlučiteľná s ustanovením § 48 ods. 2 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v takej miere, že právo na súdnu ochranu sa stáva iluzórnym“.

26. Zohľadňujúc doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutých konaní (v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu do právoplatného skončenia veci uplynulo viac než 3 a pol roka), predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľov, ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu a krajského súdu. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

27. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

28. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu a krajského došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov, avšak označená vec bola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľov právoplatne skončená (rozsudok krajského súdu založený na čl. 498 – 511, pozn.), preto v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľov o prikázaní krajskému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov nevyhovelo (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

30. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

31. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

32. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

33. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

34. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

35. Sťažovatelia sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 16 000 € pre každého z nich. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na neodôvodnenú nečinnosť a neefektívnu činnosť v napadnutých konaniach, nerešpektovanie príkazu vo veci konať vysloveným už predchádzajúcim nálezom ústavného súdu, berúc do úvahy predmet sporu, jeho význam pre sťažovateľov a ich správanie, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, považoval ústavný súd priznanie sumy 700 € pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

36. V časti požadovanej sumy primeraného finančného zadosťučinenia prevyšujúcej 700 € pre každého zo sťažovateľov ústavnej sťažnosti ústavný súd nevyhovел (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

VI.

Trovy konania

37. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

38. Pri výpočte trov konania sťažovateľom ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

39. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 v sume 163,33 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola vo výške 980 €). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 je v sume 9,80 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Keďže právny

zástupca zastupuje v tejto veci 6 sťažovateľov, ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania postupoval aj podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, v zmysle ktorého sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Vychádzajúc z uvedeného, hodnota jedného spoločného úkonu právnej služby vykonaného v roku 2019 v tomto prípade predstavuje sumu 571,66 € a k tomu 2-krát režijný paušál po 9,80 €. Právny zástupca vykonal dva spoločné právne úkony v roku 2019. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľom, spolu takto predstavuje sumu 1 162,92 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

40. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd a krajský súd povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

41. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu